

PROGRAM PRAKTYK
dla kierunku TEOLOGIA ze specjalnością nauczycielską
(studia stacjonarne i niestacjonarne)
na Wydziale Teologicznym US
w ramach przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela religii

Na podstawie *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*

§ 1
Zasady ogólne

Praktyka w ramach kształcenia nauczycielskiego na kierunku teologia odbywa się w wymiarze 150 godzin w dwóch modułach: **praktyka opiekuńczo-wychowawcza** w wymiarze 30 godz. oraz **praktyka dydaktyczna** w wymiarze 120 godzin. Jest jednakowa dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

§ 2
Cele praktyki

Celem praktyki opiekuńczo-wychowawczej jest kształtowanie kompetencji w zakresie psychologiczno-pedagogicznym dla danych etapów edukacyjnych.

Celem praktyki dydaktycznej jest kształtowanie kompetencji dydaktycznych dla odpowiednich etapów edukacyjnych oraz integracja zdobywanych umiejętności z procesem kształcenia.

W trakcie realizacji praktyk student podejmuje różnorodne formy aktywności oraz prowadzi samodzielnie zajęcia dydaktyczne.

§ 3
Zakres praktyki

Praktyka opiekuńczo-wychowawcza

1. Zapoznanie się ze specyfiką szkoły, w której praktyka jest odbywana.
2. Obserwowanie:
 - a) zorganizowanej i podejmowanej spontanicznie aktywności formalnych i nieformalnych grup uczniów,
 - b) aktywności poszczególnych uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
 - c) interakcji dorosły (nauczyciel, wychowawca) – dziecko oraz interakcji między dziećmi i młodzieżą (w tym samym i w różnym wieku),
 - d) czynności podejmowanych przez opiekuna prowadzącego oraz prowadzonych przez niego zajęć,
 - e) działań podejmowanych przez opiekuna prowadzącego na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny w grupie.
3. Współdziałanie z opiekunem prowadzącym w:
 - a) sprawowaniu opieki i nadzoru nad grupą oraz zapewnianiu bezpieczeństwa,
 - b) podejmowaniu działań wychowawczych wynikających z zastanych sytuacji,
 - c) prowadzeniu zorganizowanych zajęć wychowawczych.
4. Pełnienie roli opiekuna-wychowawcy, w szczególności:
 - a) poznawanie uczniów i wychowanków, ich sytuacji społecznej, potrzeb, zainteresowań i zdolności, a także określanie poziomu rozwoju oraz wstępne diagnozowanie dysfunkcji i zaburzeń,
 - b) samodzielne prowadzenie działań opiekuńczo-wychowawczych wobec grupy i poszczególnych uczniów i wychowanków w grupie,

- c) sprawowanie opieki nad grupą w toku spontanicznej aktywności uczniów i wychowanków,
 - d) organizacja i prowadzenie zajęć wychowawczych (w tym zajęć integrujących grupę i działań profilaktycznych) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze,
 - e) podejmowanie działań wychowawczych o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych lub nieprzestrzegania ustalonych zasad.
5. Analiza i interpretacja zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym:
- a) prowadzenie dokumentacji praktyki,
 - b) konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką,
 - c) ocena własnego funkcjonowania w toku realizowania zadań opiekuńczych i wychowawczych (dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron),
 - d) ocena przebiegu prowadzonych działań oraz realizacji zamierzonych celów,
 - e) konsultacje z opiekunem prowadzącym w celu omawiania obserwowanych sytuacji i przeprowadzanych działań,
 - f) omawianie zgromadzonych doświadczeń w grupie studentów.

Praktyka dydaktyczna

1. Zapoznanie się ze specyfiką szkoły, w której praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji.
2. Obserwowanie:
 - a) czynności podejmowanych przez opiekuna prowadzącego w toku prowadzonych przez niego lekcji (zajęć) oraz aktywności uczniów,
 - b) toku metodycznego lekcji (zajęć), stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych,
 - c) interakcji dorosły (nauczyciel, wychowawca) – uczeń oraz interakcji między dziećmi lub młodzieżą w toku lekcji,
 - d) procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w klasie, ich prawidłowości i zakłóceń,
 - e) sposobów aktywizowania i dyscyplinowania uczniów oraz różnicowania poziomu aktywności poszczególnych uczniów,
 - f) sposobu oceniania uczniów,
 - g) sposobu zadawania i kontrolowania pracy domowej,
 - h) działań podejmowanych przez opiekuna prowadzącego na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny,
 - i) organizacji przestrzeni w klasie, sposobu jej zagospodarowania (ustawienie mebli, wyposażenie, dekoracje).
3. Współdziałanie z opiekunem prowadzącym w:
 - a) planowaniu i przeprowadzeniu lekcji,
 - b) organizowaniu pracy w grupach,
 - c) przygotowywaniu pomocy dydaktycznych,
 - d) wykorzystywaniu środków multimedialnych i technologii informacyjnej w pracy dydaktycznej,
 - e) kontrolowaniu i ocenianiu uczniów,
 - f) podejmowaniu działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych,
 - g) organizowaniu przestrzeni klasy,
 - h) podejmowaniu działań w zakresie projektowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
4. Pełnienie roli nauczyciela, w szczególności:
 - a) planowanie lekcji (zajęć), formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych,
 - b) dostosowywanie metod i form pracy do realizowanych treści, etapu edukacyjnego oraz dynamiki grupy uczniowskiej,

- c) organizacja i prowadzenie lekcji (zajęć) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze,
 - d) wykorzystywanie w toku lekcji (zajęć) środków multimedialnych i technologii informacyjnej,
 - e) dostosowywanie sposobu komunikacji w toku lekcji (zajęć) do poziomu rozwoju uczniów,
 - f) dostosowywanie podejmowanych działań do możliwości i ograniczeń uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
 - g) diagnozowanie poziomu wiedzy i umiejętności uczniów,
 - h) podejmowanie indywidualnej pracy dydaktycznej z uczniami (w tym uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),
 - i) podejmowanie działań wychowawczych w toku pracy dydaktycznej, w miarę pojawiających się problemów, w sytuacjach: zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych, nieprzestrzegania ustalonych zasad,
 - j) podejmowanie współpracy z innymi nauczycielami, wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, psychologiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami.
5. Analiza i interpretacja zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym:
- a) prowadzenie dokumentacji praktyki,
 - b) konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką,
 - c) ocena własnego funkcjonowania w toku wypełniania roli nauczyciela (dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron),
 - d) ocena przebiegu prowadzonych lekcji (zajęć) oraz realizacja zamierzonych celów,
 - e) konsultacje z opiekunem prowadzącym w celu omawiania obserwowanych i prowadzonych lekcji (zajęć),
 - f) omawianie zgromadzonych doświadczeń w grupie studentów.

§ 4

Zasady organizacji praktyk

1. Praktyką studenta w szkole kieruje **nauczyciel – opiekun prowadzący**.
2. Opiekunem praktyk może być nauczyciel zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, posiadający uprawnienia do nauczania przedmiotu na właściwym poziomie systemu szkolnictwa i mający co najmniej 3-letnie doświadczenie w jego prowadzeniu.
3. Lekcje prowadzone przez studenta muszą być równomiernie rozłożone w czasie, w miarę możliwości nie więcej niż trzy dziennie, z uwagi na potrzebę gruntownego ich przygotowania.
4. Do obowiązków **nauczyciela – opiekuna prowadzącego** należy:
 - a) określenie na początku praktyki szczegółowego planu jej przebiegu, obejmującego tematy i terminy lekcji hospitowanych przez studenta;
 - b) ustalenie tematów i terminów lekcji prowadzonych przez studenta, przy czym termin pierwszej lekcji powinien być ustalony co najmniej na trzy dni przed jej przeprowadzeniem;
 - c) określenie zakresu i terminów innych czynności wykonywanych przez studenta;
 - d) dbanie o poziom merytoryczny i metodyczny prowadzonych przez studenta zajęć;
 - e) ocena konspektów i przeprowadzonych lekcji oraz przebiegu całości praktyki;
 - f) ułatwienie studentowi dostępu do pomocy naukowych i środków dydaktycznych znajdujących się w szkole (książki, podręczniki, sprzęt audiowizualny, komputer itp.);
 - g) omówienie ze studentem lekcji hospitowanych i prowadzonych.
5. Praktyką studenta z ramienia uczelni kieruje pracownik Uniwersytetu Szczecińskiego – **opiekun praktyk**, powoływany przez Dziekana Wydziału.
6. Do obowiązków **opiekuna praktyk – pracownika US** należy:
 - a) zorganizowanie spotkania informacyjnego przed rozpoczęciem praktyk;
 - b) przeprowadzenie na ćwiczeniach z danego przedmiotu dyskusji ze studentami dotyczących przebiegu praktyk, efektów prowadzonych obserwacji, współdziałania z nauczycielem – szkolnym opiekunem praktyki, pełnienia roli nauczyciela, własnej oceny prowadzonych lekcji i doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych;
 - c) zaliczenie praktyki na podstawie przebiegu praktyki i opinii nauczyciela – opiekuna prowadzącego.

§ 5 Obowiązki studenta

1. Do obowiązków studenta należy:
 - a) stawienie się w szkole w tygodniu poprzedzającym praktykę celem omówienia jej planu;
 - b) przekazanie opiekunowi praktyk – pracownikowi US planu praktyki w ciągu 3 dni od jej rozpoczęcia;
 - c) przestrzeganie w czasie trwania praktyki obowiązującego w szkole statutu i dyscypliny pracy;
 - d) przedstawienie nauczycielowi – opiekunowi prowadzącemu konspektu lekcji nie później niż jeden dzień przed planowaną lekcją, która może zostać przeprowadzona tylko po akceptacji konspektu przez nauczyciela;
 - e) dołożenie wszelkich starań, aby prowadzone lekcje były zróżnicowane pod względem realizowanego materiału i dydaktycznym (różne typy lekcji, formy pracy i zabiegi metodyczne);
 - f) złożenie opiekunowi praktyk z ramienia uczelni pełnej dokumentacji przebiegu praktyki.
2. Dokumentacja przebiegu praktyki powinna zawierać:
 - a) standaryzowany dziennik praktyk¹ – opis czynności realizowanych każdego dnia, potwierdzony przez opiekuna prowadzącego);
 - b) opinię z przebiegu praktyki wystawioną przez nauczyciela – opiekuna prowadzącego i podpisaną przez dyrektora szkoły;
 - c) konspekty prowadzonych lekcji i zajęć pozalekcyjnych ocenione przez nauczyciela – opiekuna prowadzącego;
 - d) karty obserwacji zajęć prowadzonych przez opiekuna prowadzącego.
3. Studentowi w czasie praktyki nie wolno pełnić zastępstw za nieobecnych nauczycieli ani prowadzić żadnych zajęć z uczniami bez nadzoru nauczyciela prowadzącego.
4. Praktyka nie jest równoznaczna ze stosunkiem pracy i odpowiedzialność za prawidłowy tok zajęć prowadzonych przez studenta oraz za bezpieczeństwo uczniów spoczywa na nauczycielu.

§ 6 Plan praktyk

Praktyka opiekuńczo-wychowawcza dla danego etapu edukacyjnego (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalne) poprzedza bezpośrednio praktykę dydaktyczną tego etapu edukacyjnego.

Praktyki realizowane są w trzech częściach:

- semestr letni IV roku studiów – etap edukacyjny: szkoła podstawowa
- wrzesień po IV roku studiów – etap edukacyjny: gimnazjum
- semestr letni V roku studiów – etap edukacyjny: szkoły ponadgimnazjalne

Każda z tych trzech części obejmuje najpierw 10 godzin praktyki opiekuńczo-wychowawczej odpowiadającej danemu etapowi edukacyjnemu, a następnie 40 godzin praktyki dydaktycznej przewidzianej dla tego etapu.

Student, który z przyczyn obiektywnych nie ma możliwości odbycia praktyki w wyznaczonym czasie, może wystąpić do Dziekana Wydziału Teologicznego US o pozwolenie na odbycie praktyki w innym czasie.

¹ Wzór standaryzowanego dziennika praktyk dołączony jako załącznik nr 1 do niniejszego programu. Uniwersytet Szczeciński przygotowuje ogólnowydziałowy standaryzowany dziennik praktyk, który zastąpi dzienniki używane na poszczególnych Wydziałach.

1. Praktyka opiekuńczo-wychowawcza (10 godz. – szkoła podstawowa; 10 godz. – gimnazjum; 10 godz. – szkoły ponadgimnazjalne)

Rodzaj zajęć	Ilość godzin ²
Udział w lekcjach wybranej klasy oraz obserwacja zachowań konkretnych uczniów	3 – 3 – 3
Hospitowanie lekcji wychowawczej	2 – 2 – 2
Samodzielne prowadzenie lekcji wychowawczej	1 – 1 – 1
Poznanie pracy pedagoga szkolnego (dokumentacja, asystowanie podczas działań)	1 – 1 – 1
Poznanie programu wychowawczego oraz zasad organizacji pracy szkoły	2 – 2 – 2
Inne: udział w uroczystościach szkolnych, w pełnieniu dyżuru na przerwie, w spotkaniach z rodzicami, w posiedzeniach Rad Rodziców, Rad Pedagogicznych, poznanie form pracy pozalekcyjnej oraz działalności organizacji uczniowskich itp.	1 – 1 – 1

2. Praktyka dydaktyczna – semestr letni IV roku studiów – etap edukacyjny: szkoła podstawowa (40 godz.)

Rodzaj zajęć	Ilość godzin
Obserwacja lekcji religii	20
Obserwacja innych lekcji z przedmiotów humanistycznych	10
Samodzielne prowadzenie lekcji	5
Konsultacje z opiekunem prowadzącym	5

3. Praktyka dydaktyczna – wrzesień po IV roku studiów – etap edukacyjny: gimnazjum (40 godz.)

Rodzaj zajęć	Ilość godzin
Obserwacja lekcji religii	20
Samodzielne prowadzenie lekcji	15
Konsultacje z opiekunem prowadzącym	5

4. Praktyka dydaktyczna – semestr letni V roku studiów – etap edukacyjny: szkoły ponadgimnazjalne (40 godz.)

Rodzaj zajęć	Ilość godzin
Obserwacja lekcji religii	10
Samodzielne prowadzenie lekcji	25
Konsultacje z opiekunem prowadzącym	5

§ 7 Zaliczenie praktyk

Warunkiem zaliczenia praktyki jest przedłożenie u wydziałowego opiekuna praktyki:

- opinii o przebiegu praktyki,
- dziennika praktyki z pozytywną oceną opiekuna prowadzącego.

§ 8 Postanowienia końcowe

Program praktyk wchodzi w życie z początkiem roku akademickiego 2015/2016 i ma zastosowanie do studentów rozpoczynających studia od roku akademickiego 2012/2013.

² Pierwsza liczba oznacza ilość godzin w szkole podstawowej, druga – w gimnazjum, trzecia – w szkołach ponadgimnazjalnych.